

Kutatási adatok repositóriumainak nyilvántartása: *re3data.org*

A tudományos kutatások során nagy számban keletkeznek értékes adatok. Az ezekhez való nyílt hozzáférés, illetve a hosszú távú megőrzésük minden érdekelt fél számára fontos kérdés, mint ahogy az is, hogy ezek az adatok könnyen megtalálhatók és hivatkozhatók legyenek. Egyre több egyetemen és kutatóintézetben helyezik el a kutatási adatállományokat biztonságos repositóriumokban. Azonban az egyes tudományágak eltérő igényei miatt ezek az adatraktárak meglehetősen sokfélék, ami időnként megnehezíti a kutatóknak, a finanszírozóknak, a kiadóknak és a tudományos szervezeteknek a megfelelő repositórium kiválasztását archiválás, visszakeresés, vagy pedig hivatkozás céljából. Ezt a problémát és igényt ismerte fel a berlini *Humboldt Egyetem Könyvtár- és Információtudományi Iskolája*, a *GFZ* (német földtudományi kutatóközpont) *Könyvtári és Információs Szolgálat*a, valamint a *KIT* (karlsruhei műszaki intézet) *Könyvtára*, amikor együttesen elindították a *re3data.org* szolgáltatást: a kutatási adatokat tároló repositóriumok világméretű nyilvántartását.

A *re3data.org* célja a megosztás kultúrájának népszerűsítése, a kutatási adatok láthatóságának és hozzáférhetőségének az elősegítése. 2012-ben, a projekt első fázisában az alapító partnerek megtervezték és elkészítették a webalapú nyilvántartást, definiálták az adatbázisba való bekerülés feltételeit, ikonokat terveztek a repositóriumok egyes jellemzőinek vizuális jelöléséhez, és kialakították az első részletes metaadatsémát a tudományos adattárak leírására. [1] Továbbá 2012 februárjában aláírtak egy együttműködési nyilatkozatot a kutatási adatok hivatkozhatóságával foglalkozó nemzetközi DataCite konzorciummal. Decemberben már kísérleti fázisban elérhetővé vált a *re3data.org* webhely, melynek 1.0-ás verzióját 2013

tavaszára várják. A különféle forrásokból átvett metaadatokat addigra átnézik és szükség esetén kiegészítik. 2013-ban még a következő feladatok elvégzését tervezik: adatbeviteli és -exportálási felületek, online munkafolyamat-követés a repositóriumkezelők és -értékelők számára, kapcsolatfelvételek a repositóriumok gazdáival és a kutatási adatokkal foglalkozó közösséggel.

A projekt partnerintézményei aktív résztvevői a *DINI*-nek (*Deutsche Initiative für Netzwerkinformation*), vagyis a felsőoktatási intézmények információs infrastruktúráját biztosító szervezetnek. A webhely és a repositóriumok adatait nyilvántartó adatbázis működését a *DFG* (*Deutsche Forschungsgemeinschaft*) kutatási alap finanszírozza. A *re3data.org* létrehozói szándékai szerint megbízható eleme lesz a kutatási adatok menedzselését segítő – kialakulóban lévő – globális rendszernek.

Hivatkozás

[1] VIERKANT, P. – SPIER, S. – RÜCKNAGEL, J. – GUNDLACH, J. – FICHTMÜLLER, D. – PAMPEL, H. – KINDLING, M. et al.: Vocabulary for the registration and description of research data repositories. Version 2.0 (2012) <http://dx.doi.org/10.2312/re3.002>

/SCHOLZE, Frank: *re3data.org – Establishing a registry of research data repositories = Library Connect Newsletter*, 11. köt. 1. sz. 2013. p. 8. <http://libraryconnect.elsevier.com/articles/technology-content/2013-03/re3dataorg-establishing-registry-research-data-repositories/>

(Drótos László)

A nyílt tankönyvek költsége és minősége

Bevezetés

„Nyílt oktatási tartalmak” (open educational resources = OER) előállítására jelentős erőfeszítések történtek az elmúlt 15 évben. Az ingyenesen vagy olcsón hozzáférhető és szabadon felhasználható tananyagok tanulásösztönző és költségcsökkentő szerepére a 2007-ben Cape Townban köz-

zétett nyilatkozat (Open Education Declaration) is felhívta a világ figyelmét. Számos OER fejlesztő projekt indult, elég csak megemlíteni az MIT és más nagy egyetemek OpenCourseWare kezdeményezését (<http://www.ocwconsortium.org>), vagy a Connexions (<http://cnx.org>) oldalról letölthető tananyagmodulokat, illetve az olyan szabad eléré-